

Protokoll 6/2018

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 11 juni 2018 kl. 13:30-16:20,
Bolindersalen, Tekniska nämndhuset

Ledamöter	Ingemar Josefsson (S) Ordförande Margareta Olofsson Vice ordförande Birgitta Bremer Fredrik von Feilitzen Elisabet Jermsten Anders Jönsson §§1-11 Magnus Olausson §§9-19
Övriga närvarande	Henrik Nerlund Sekreterare Monica Hector Protokollförare Susanne Höglin Handläggare
Justerare	Margareta Olofsson
Datum för justering	
Paragraf	§§1-19
Protokollförare	Monica Hector

§ 1

Val av justerare. Fastställande av föredragningslista

Beslut

Valdes ledamot Margareta Olofsson att tillsammans med ordförande justera protokollet. Erinrades att ärenden tas upp i ordningen: 1-8, 11, 9, 12, 10, 15-19, 13, 14.

§ 2

Nästa sammanträdesdag

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder den 20 augusti 2018, kl. 13.30.

§ 3

Nästa delegationssammanträde

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådets delegerade sammanträder den 18 juni men att detta möte troligen kommer att ställas in. Nästkommande delegationssammanträde infaller i så fall 13 augusti.

§ 4

Protokollsjustering

Beslut

Anmäldes att protokoll fört vid rådets ordinarie sammanträde 2018.05.14 justerats i vederbörlig ordning.

§ 5

Protokollsjustering

Beslut

Anmäldes att protokoll fört vid rådets delegationssammanträde 2018.05.28 justerats i vederbörlig ordning.

§ 6**Rådet: val av dataskyddsbud**

SR 2018/163

Beslut

Valdes Susanne Höglin till dataskyddsbud.

§ 7**Anmälningar för kännedom****Beslut**

Anmäldes ärenden enligt bilaga.

Anmälda handlingar

- Servitut på Gärdet
- Spelbomskans torg
- Klotter Mårten Trotzigs gränd
- Tellus Towers, beröm till Skönhetsrådet
- Nobel center, angående artiklar i SvD
- Archimedes 1 (Mariehäll), nya bostäder, lokaler och förskola, meddelande efter granskning, 2014-17690
- Sätra 2:1 mm (Mälaräng), planärende på granskning, 2016-15389
- Skräptomt i Spånga
- Ombyggnad av balkonger Chapmansgatan
- Reflekterande vit fasad Bellmansgatan
- Byggnadshöjd och gatubredd
- Kvarteret Apelträdet Sveavägen/Markvardsgatan
- Pålsundet, förfrågan om ritningar
- Angående Exploateringsplanerna Kälvesta 1:3 mfl
- Ruddammen 29, synpunkter på påbyggnad
- (Signerad) Ruddammen 29, påbyggnad av befintlig fastighet, 2017-09927-575
- Dalen 21, planärende på granskning, 2013-16992
- (Signerad) Djurgården 1:1, nybyggnad av glaspaviljong, 2018-06793-575
- (Signerad) Ulvsunda 1:1, nybyggnad av parkeringshus längs flygplatsinfarten, 2018-00967-575
- (Signerad) Nya Ersta Sjukhus, SR 2018/158, 2017-10557-575

§ 8**Oslo 1 m fl, förslag till detaljplan, 2016-15727**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Oslo 1 m fl, förslag till detaljplan, 2016-15727. Erik Isacson, plankonsult, redogjorde för ärendet.

SR 2018/137

Beslut

Beslöt rådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag för del av kvarteret Oslo m.fl. Syftet är att tillföra nya bostäder vid tre lokalgator genom att riva delar av sex befintliga parkeringsdäck och uppföra bostadshus med entréer mot respektive lokalgata. Ett bostadshus beräknas rymma ca 20, totalt tillförs området ca 120 nya bostäder. En del av det kvarvarande övre parkeringsdäcket föreslås bli bostadshusgård. Byggnadshöjden föreslås inordna sig i den befintliga skalan, d.v.s. fem våningar och husen putsas utan synliga fogar. Det minskade antal parkeringsplatser som blir följden kommer, enligt den parkeringsutredning som gjorts, inte innebära problem och det kommer därför vara möjligt att tillgodose såväl befintliga som tillkommande behov av garageplatser. Förslaget ligger i linje med den vision om stadsdelarna i Järva som fullmäktige beslutat om redan 2007 och där det fanns ett tydligt mål om att bryta trafiksepareringen där det gör nytta. I översiktsplanen från 2018 pekas Husby ut som en stadsdel som har ”möjligheter och behov av stadsutveckling, främst med kompletteringar inom befintlig bebyggelsestruktur.

Skönhetsrådet ansåg att en förtätning med bostäder i södra Husby är möjlig. Under sammanträdet 2018.06.11 diskuterades det föreliggande förslaget men också möjligheten att ta ett lite mer radikalt grepp och ta bort några av parkeringsdäcken och ersätta dem med två parallellt ställda bostadshus med egen bostadsgård. Enligt rådets uppfattning är det dock viktigt att det finns goda förutsättningar för parkering i området även om relativt goda kommunikationer, främst i form av tunnelbana, finns på nära avstånd. Visionen att där det är möjligt bryta trafiksepareringen, skapa entréer, trottoarer och viss kantstensparkerings är, enligt rådet, god. Vad gäller det liggande förslaget ansåg rådet således att bostadshusen kan bidra till att tillföra liv, rörelse och i viss mån även trygghet. Nackdelen med förslaget som det är redovisat är att bostadshusen får en påver på gårdsmiljö med utblick över parkeringsdäck. Frågan är om trygghetsaspekten med parkeringsytor i två plan som är direkt anslutna till bostadshusen

kommer att uppfattas som trygg av de boende.

En ytterligare aspekt på förslaget är den gestaltning som skisseras i underlaget. Rådet framhöll de kvaliteter Husby har i den starka färgsättning som på många sätt präglar stadsdelen. Varje kvarter har haft en egen kulör och rådet försökte värna detta när Svenska Bostäder skulle ta fram ett upprustningsförslag för området. Svenska Bostäder genomdrev lite större variationer i färgskalorna och att fasaderna mot bostadsgårdarna skulle få en vit nyans. Nya hus ansåg rådet bör färgmässigt knytas till något av de omgivande kvarteren i stället för att få flera färginslag. Det finns andra och betydligt subtilare sätt att visa att byggnaderna utgör tillägg till en redan befintlig miljö, t.ex. genom god gestaltning, bra materialval i detaljer och entrépartier.

§ 9

Spångadalen, Akalla 4:1, Bromsten 9:2, inbjudan till programsamråd, 2016-02436

Återupptogs till behandling ärende hänskjutet från rådets delegationssammanträde 2018.05.28 (§4) angående Spångadalen, Akalla 4:1, Bromsten 9:2, inbjudan till programsamråd, 2016-02436.

SR 2018/139

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet ställa sig positivt till programförslaget med erinran om att vägsträckningen genom den norra delen av Rissne skog behöver justeras till ett västligare läge.

Anmälde ledamöterna B Bremer och F von Feilitzen särskilt yttrande enligt bilaga.

Sammanfattning av ärendet

Programförslaget omfattar ett större område mellan stadsdelarna Tensta, Rinkeby och Bromsten i Stockholm och Rissne i Sundbyberg. Syftet är att väva samman flera olika strukturer till en mer sammanhängande stadsmiljö. Programarbetet har sökt svar på frågor om hur sinsemellan mycket olika miljöer kan kopplas närmare varandra utan att göra våld på landskapsbild och stadsdelarnas individuella karaktär. I förslaget ingår 1 500 till 1 700 nya bostäder i både flerfamiljshus och radhus, en F-9 skola för 900 elever, två idrottshallar, två nya förskolor, utvecklade och iordningställda parker och nya gator och cykelstråk.

Programförslaget utgår från fem stadsbyggnadsstrategier som legat till grund för en genomarbetad analys av områdets förutsättningar:

1. Koppla samman stadsdelarnas befintliga gatustrukturer
2. Utveckla de gemensamma rummen som mötesplatser
3. Stärk den mänskliga närvaron kring de offentliga rummen
4. Komplettera befintligt bostadsutbud
5. Prioritera barnens platser

Skönhetsrådet ansåg att programförslaget vara banbrytande i så måtto att det operationaliserar stadens mål om en mer sammanhängande stad i en fysisk verklighet. I arbetet tolkas viljan att närma stadsdelar inte främst ur ett exploateringsperspektiv, istället lyfts sociala, rumsliga och gröna frågor. Rådet uppskattade att sammankopplingen inte sker genom bebyggelse i dalstråken, utan att nya byggnader istället fungerar som rumsskapare som stärker offentligheten längs gator, parker och torg. Genom placeringen av skolan mellan stadsdelarna skapas en ny central plats som många invånare från de omgivande stadsdelarna kommer att röra sig till och från. Rådet ställde sig vidare mycket positivt till att barnens uteytor är generöst tilltagna vid skolan och de föreslagna förskolorna. Detta är föredömligt och bör utgöra riktmärke för program och planer på andra håll i staden.

Landskapsrummet, med den smala dalgången mellan Rinkeby och Bromsten, kommer fortsatt att vara öppet och avläsbart. Ombyggnaden av Rinkebysvängen ger gatan en tydligare stadsgatukaraktär och de föreslagna radhusen utgör en viktig del i att både hålla Rinkebys nedtrappande skala ur ett estetiskt perspektiv, och skapa nya boendeformer i en stadsdel helt dominerad av flerfamiljshus. Detsamma, men omvänt gäller i Bromsten där förslaget föredömligt föreslår flerfamiljshus.

Skönhetsrådet ansåg det viktigt att de nya gator som tillförs utformas för låga hastigheter och att de inte inbjuder till genomfartstrafik. Det är bra att det tillförs två kopplingar mellan Rinkeby och Bromsten så att det går att röra sig på fler sätt än ett. Dock behöver gatudragningen igenom den norra delen av Rissne skog studeras om och ges en västligare placering så att större skonsamhet kan visas mot de rödlistade fågelarter som identifierats i området. Detta gäller även fornminnesområdet på ungefär samma plats.

Sammantaget fann rådet att programförslaget är välstuderat och att det med ovanstående förändringar kan utgöra en god grund för en mer sammanhängande miljö, där befintliga värden tas till vara och nya rumsligheter och bostadsmiljöer tillförs.

§ 10**Kyrkbyn 4, Bromma Kyrka, förslag till detaljplan, 2017-05152**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Kyrkbyn 4, Bromma Kyrka, förslag till detaljplan, 2017-05152. Martin Bretz, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2018/130

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan, alternativet med två fristående villor.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag för fastigheten Kyrkbyn 4 i den kulturhistoriskt värdefulla miljön intill Brommakyrka. Fastigheten har fram till 2015 ingått i samma fastighet som kyrkan. På aktuell fastighet finns en befintlig villa, Nya Klockargården, vilken ursprungligen använts som klockarbostad till kyrkan. Detaljplanens huvudsyfte är att ändra användning av fastigheten från kyrkligt ändamål till bostäder. Planen syftar även till att pröva två alternativa placeringar för byggrätt med två nya bostäder med god inpassning till den värdefulla kulturmiljön. För att värna om den kulturhistoriskt värdefulla miljön åläggs en utökad lovplikt för attefallsåtgärder samt varsamhetsbestämmelse på Klockargården och den stenrad vilken utmärker gränsen mellan kyrkogården och Klockargårdens tomt.

Klockargården, byggd 1911, har en välbevarad jugendarkitektur och är ursprungligen planerad som klockarbostad till kyrkan. Klockargården är inte värderad av Stadsmuseet, men ingår i det kulturhistoriskt värdefulla området kring Bromma kyrka, som är en av de äldsta kyrkobyggnaderna i landet.

Skönhetsrådet såg positivt på förslaget, och även på att detaljplanen presenterar två alternativ. Rådet ansåg att alternativet med två fristående villor är att föredra framför ett parhus eftersom det kommer att ge ett nättare intryck än en större volym. Under rådets sammanträde diskuterades färgsättningen av de nya husen, och att den bör skilja sig från det befintliga huset så att tillskotten uppfattas som individer och inte repetitioner av Klockargården. I detaljplanen förs ett resonemang om gårdsbildningar kring Bromma kyrka, och att de nya villorna är tänkta att ansluta till den traditionen.

Här ansåg rådet att Klockargården snarare är en fortsättning på villastadens sätt att bygga och därför inte kan inordnas i någon sådan gårdstanke. I en traditionell gårdsbildning vetter husens långsidor in mot gårdsplanen, medan husen i föreliggande förslag är placerade med gavlarna in mot mitten. Vad gäller detaljplanens

genomförandetid föreslog rådet att den förlängs till 10 år, så att inte nya planarbeten för ytterligare bebyggelse kommer i fråga i närtid. Sammanfattningsvis ansåg rådet att förslaget är mycket välgestaltat och föredömligt i sin ambition att ta hänsyn till den omkringliggande miljön.

§ 11

Rådet: Norr Mälarstrand, ärende initierat av Fredrik von Feilitzen

Upptogs ledamot F von Feilitzens fråga om upprustning av Norr Mälarstrand. Fredrik Ekroth, Norrmalms stadsdelsförvaltning, redogjorde för ärendet.

SR 2018/162

Beslut

Beslöts att ledamöterna gör besök på platsen inför eventuell vidare hantering av ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Program för upprustning av Norr Mälarstrand fattades 2015 och mellan 2017-2018 kommer parken upprustas i fem etapper. Åtgärder som ingår är att åtgärda eroderad strandkant, upprusta lekplatser, se över belysning och asfaltstråk som kompletteras med sidoordnad stråk kantat med storgatsten för löpning. Björkbeståndet är åldershomogent och ska förnygras vilket innebär att många träd tas ner, även andra träd fälls och förväxta buskage trimmas. Åtgärderna innefattar även bryggor, spång och sittmöbler m.m.

§ 12

Vinjegatan invid fastigheten Norrmannen 11 m.fl., förslag till detaljplan, 2016-17741

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Vinjegatan invid fastigheten Norrmannen 11 m.fl., förslag till detaljplan, 2016-17741.

SR 2018/159

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande form.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett nytt planförslag som innefattar ny bebyggelse invid Vinjegatan nedanför Blackebergs torg. Genom att rätta ut och förskjuta Vinjegatan i sydvästlig riktning möjliggörs ett nytt kvarter med bostäder, centrum- och kontorsändamål. Detaljplanen möjliggör för ca 130 bostäder, en ny vårdcentral samt centrum- och kontorsändamål. Största andelen bostäder avses bli hyresrätter och ca 20 procent upplåts för bostadsrätter. Marken är upplåten på tomträtt till Primula AB. De befintliga byggnaderna som står på fastigheten Norrmannen 11 ska rivas. Innan den befintliga vårdcentralen rivs ska den nya vårdcentralen vara färdigbyggd. En förutsättning för detaljplanen är att parkering till största del anordnas under mark.

Blackeberg är en tunnelbaneförort, byggd huvudsakligen på 1950-talet i kuperad terräng. Stadsdelen har en tydlig stadsbyggnadsstruktur med naturen som utgångspunkt för bebyggelsen, och består främst av lamellhus om tre till fyra våningar vilka bildar halvslutna kvarter och följer topografin med öppningar genom både portiker och släpp mellan bebyggelsen. Punkthus om 9-10 våningar finns strategiskt placerade inom stadsdelen och markerar landmärke, entréområde eller fondmotiv. Större delen av Blackebergs bebyggelse har klassats som särskilt kulturhistoriskt värdefull (grön) av Stadsmuseet. Tunnelbanestationen ritad av arkitekt Peter Celsing är blåklassad. Hus i park-temat och markplaneringen är avgörande för stadsdelens karaktär. Byggnaderna inom fastigheten Norrmannen 11 har ett visst kulturhistoriskt värde.

Skönhetsrådet ansåg att platsen är möjlig att bebygga, men ställer sig mycket tveksamt till formen och typologin i förslaget. Att rätta ut Vinjegatan och ersätta de befintliga husen med nya bostadshus är möjligt, men det måste ske på ett betydligt mer övertygande sätt i relation till det befintliga Blackeberg. Förslagets genomförande skulle också innebära att många uppvuxna träd skulle få stryka på foten, bland annat tallungen utanför vårdcentralens entré och kastanjerna i södra delen mot smalhusen. Här frågade sig rådet hur fällning av ett stort antal träd hänger ihop med förslagets ambition att ta hänsyn till den omgivande stadsbyggnadskaraktären, i vilken sparad naturmark är ett av de starkaste inslagen. Här har tidigare förtätningsprojekt relaterat något så när både till stadsdelens skala, och till den för Blackeberg så karakteristiska naturmarken. Detta förslag skulle dessutom, även om det finns öppningar in i kvarteret, innebära en helt ny typologi och skala, med fem- och niovåningshus. Möjligheten att gå upp i höjd är, enligt rådets mening, redan intecknad i och med det höghus som tillfördes torget i början av 2000-talet, och även om femvåningshusen i förslaget är lägre i kvarteret så blir de väldigt höga gentemot den omgivande bebyggelsen. Rådet ansåg att fyra våningshus är möjligt på platsen.

Under rådets sammanträde diskuterades även förslagets taklandskap och form, som med sina mansardtak blir ett olyckligt och främmande inslag i stadsdelen. Det som behövs i denna del av Blackeberg är inte mer karaktär och form, utan snarare mer lugn, inte minst för att undvika konkurrens med den närliggande stationsbyggnaden ritad av Peter Celsing i början av 1950-talet. Skönhetsrådet förespråkar istället sadeltak i liknande lutningar som på de kringliggande lamellhusen. Vad gäller de befintliga husen så kan dess kvalitéer diskuteras, men i en tid då hållbarhet är ett ledord borde det åtminstone vara ett krav att befintliga hus beskrivs och utreds mer ingående än vad som skett i detta förslag. Rådet förutsätter att husen dokumenteras noggrannare än vad som gjorts i det fortsatta planarbetet.

Sammanfattningsvis anser rådet att en lugnare gestaltning och en generell fyravåningsskala är nödvändig för att projektet ska bli bra.

§ 13

Enskede gård 1:1 m.fl. vid kv. Allgunnen, förslag till detaljplan, 2015-20742

SR 2018/133

Beslut

Anmälades formellt beslut från delegationssammanträde 2018.05.28 (§2).

§ 14

Västberga 1:1 intill kv. Pucken, förslag till detaljplan, 2016-15944

SR 2018/132

Beslut

Anmälades formellt beslut från delegationssammanträde 2018.05.28 (§3).

§ 15

Älvsjö 1:1, kv. Svedjaren, kv. Stockelden, förslag till detaljplan, 2017-03225

SR 2018/131

Beslut

Anmäldes formellt beslut från delegationssammanträde 2018.05.28 (§5).

§ 16

Västberga 1:1, del av, Lönelistan 1 och 2, Timpenningen 2, förslag till detaljplan, 2015-17247

SR 2018/114

Beslut

Anmäldes formellt beslut från delegationssammanträde 2018.05.28 (§6).

§ 17

Lövholmen 12 m fl, inbjudan till tidigt samråd om förslag till strukturplan, 2017-13571

SR 2018/97

Beslut

Anmäldes formellt beslut från delegationssammanträde 2018.05.28 (§7).

§ 18

Sekreteraren informerar

Sammanfattning av ärendet

Informerade sekreteraren om sitt och stadsarkitektens möte med slottfogden angående rytтарstatyn över Karl XIV Johan.

Sekreteraren har deltagit i ett seminarium om stads kvalitet som Skanska, haft visning av Vattugaraget för stadsledningskontoret samt intervjuats i holländsk tv, även det om Vattugaraget. Sekreteraren informerade även om en intervju som publicerats i Stockholm Direkt om arkitektonisk kvalitet i mindre kända miljöer i Västerort.

Erinrade sekreteraren om den årliga utflykten 12 juni.

Informerade sekreteraren om höstens seminarium 13 november som har temat "Barn i tät stad".

Slutligen avser kansliet att senast onsdag 13 juni meddela om det blir ett delegationssammanträde måndag 18 juni.

§ 19 **Övriga frågor**

Beslut

Förelåg inga övriga frågor.

Anmälningsärenden

Archimedes 1(Mariehäll), nya bostäder, lokaler och förskola, meddelande efter granskning. (SR 2018/136)

Sätra 2:1 (Mälaräng), planärende på granskning. (SR 2018/116)

Dalen 21, planområde på granskning. (SR 2018/155).

Bygglov besvarade av kansliet

Ruddammen 29, påbyggnad av befintlig fastighet. (SR 2018/146) **Avstyrkt.**

Djurgården 1:1, nybyggnad av glaspaviljong. (SR 2018/140) **Tillstyrkt med erinran.**

Ulvsunda 1:1, nybyggnad av parkeringshus längs flygplatsinfarten. (SR 2018/158). **Tillstyrkt/avstyrkt.**

Nya Ersta sjukhus. (SR 2018/158) **Tillstyrkt med erinran.**

Skrivelser besvarade av kansliet

Servitut på Gärdet. (SR 2018/135). **Besvarat med e-post.**

Spelbomskans torg. (SR 2018/134) **Besvarat med e-post.**

Klotter Mårten Trotzigs gränd. (SR 2018/138) **Besvarat med e-post.**

Tellus Towers, beröm till Skönhetsrådet. (SR 2018/144) **Besvarat med e-post.**

Nobel center, angående artiklar i SvD. (SR 2018/145) **Besvarat med e-post.**

Skräptomt i Spånga. (SR 2018/149) **Besvarat med e-post.**

Ombyggnad av balkonger Chapmansgatan. (SR 2018/150) **Besvarat med e-post.**

Reflekerande vit fasad Bellmansgatan. (SR 2018/143) **Besvarat med e-post.**

Byggnadshöjd och gatubredd. (SR 2018/152) **Besvarat med e-post.**

Kvarteret Apelträdet Sveavägen/Markvardsgatan. (SR 2018/151) **Besvarat med e-post.**

Pålsundet, förfrågan om ritningar. (SR 2018/156) **Besvarat med e-post.**

Angående exploateringsplanerna Kälvesta 1:3 m.fl. (SR 2018/157) **Besvarat med e-post.**

Ruddammen 29, synpunkter på påbyggnad. (SR 2018/148) **Besvarat med e-post.**

Bilaga till protokoll 2018-5

- §9. Spångadalen, Akalla 4:1, Bromsten 9:2, inbjudan till programsamråd, 2016-02436 (SR 2018/139)

Anmälde ledamöterna B Bremer och F von Feilitzen särskilt yttrande enligt följande:

"De föreslagna radhusen (och två flerbostadshus) utmed Rinkebys sydsida bör utgå för att utöka den smala Rinkebydalens grönyta."

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
INEZ MARGARETA,OLOFSON	2018-06-21
ROLF ÅKE INGEMAR,JOSEFSSON	2018-06-21
MONICA,HECTOR	2018-06-21
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2018-06-21